

Styrets årsberetning

Reform - ressurscenter for menn

2013

www.reform.no

Innholdsfortegnelse

Daglig leders forord	4
Innledning	6
Kjerneoppgaver	6
Formålsparagraf	6
Strategiplan	7
Nasjonalt kunnskapssenter	7
Mannsdagen 2013	8
Organisasjonssamarbeid	9
Kunnskap om gutter og menn	10
Frivilligheten i Reform	10
Mannstelefonen	10
Juridisk rådgivning	11
Handlingsplan for Likestilling 2014.....	11
Menn som fedre	12
Menn med etnisk minoritetsbakgrunn.....	13
Gutters oppvekst og utdanning – det kjønnsdelte arbeidsliv	13
Voldsforebyggende arbeid	14
Kjærestevold.....	14
Sinnemestringstilbud.....	16
Aksjonen Stopp vold mot kvinner (Rød Knapp).....	17
Veiledning og kompetansespredning	18
Foreldreforberedende kurs om vold	18
Diverse aktiviteter	19
Kast (Kjøp av seksuelle tjenester).....	19
Menn og helse	20
Påvirkningsarbeid	21
Media.....	21
Reform i det generelle mediebildet	21
Egne nettsider og sosiale medier	21
Styrets vurdering av virksomheten.....	22
Reforms styre i 2013.....	22
Reforms ansatte i 2013.....	22
Frivillige i Reform.....	22

Virksomhetens art	22
Likestillingssituasjonen	22
Arbeidsmiljøet og HMS.....	23
Ytre miljø	23
Økonomi	23
Resultatregnskap 01.01. – 31.12.13	26
Balanse pr 31.12.13	27
Noter til regnskapet 2013.....	29
Revisors beretning for 2013	32

Daglig leders forord

Reform – ressurscenter for menn er landets eneste ressurs- og kompetansemiljø som bare arbeider med likestilling i et mannsperspektiv.

Det betyr at vårt utgangspunkt for likestillingsarbeidet er hvordan verden ser ut fra menn sitt ståsted. Vi er opptatt av hva manglende likestilling mellom kjønnene betyr for gutter og menn. For også menn blir diskriminert på grunn av sitt kjønn i Norge - vi ser det bare ikke.

Hadde samfunnet godtatt det hvis kvinner gjennomsnittlig døde 4,5 år tidligere enn menn? Jeg tror ikke det. Derimot reagerer svært få på at menn dør 4,5 år før kvinner.

Blir det oppfattet som et kjønsspørsmål når menn ikke bare topper statistikkene for samfunnets lederposisjoner, men også er på toppen i statistikkene for selvmord, alvorlige psykiske lidelser og rusmisbruk, i statistikkene for trafikkulykker og tidlig død, i kriminalstatistikken, i voldsstatistikken, i statistikken for langtidsledighet og i statistikken for barnløshet?

Også her er svaret nei. Jeg tror imidlertid at det - med rette – ville blitt ansett som systematisk kjønnsdiskriminerende dersom det var kvinner som hadde ledet de samme, dystre statistikkene.

Slik barneloven praktiseres, innebærer den en indirekte kjønnsdiskriminering av menn, ved at mor nærmest systematisk vurderes som en bedre omsorgsperson enn far ved barnefordeling etter samlivsbrudd. Det rammer mange hardt når det stadig må kjempes for aksept, forståelse og hjelp til menn som blir utsatt for vold og overgrep i nære relasjoner. Og det er opprørende at det fortsatt aksepteres at gutter har en langt høyere frafallsprosent i videregående skole enn jenter.

Dette snakker Reform om. Det er disse perspektivene som ligger under arbeidet vi driver på mange ulike felter, hver dag – året rundt. Dette står ikke i motsetning til å arbeide for kvinners rettigheter. Det er en direkte forlengelse av likestillingskampen.

Årsberetningen for 2013 viser bredden i Reforms virksomhet, både i arbeidet gjort av våre dyktige ansatte og av våre mange engasjerte frivillige. Som beretningen viser har vi også oppnådd en del.

I 2013 markerte Reform den internasjonale mannsdagen. Vi var med å sette menn og helse på medias dagsorden, og vi deltok i den norske delegasjonen på FNs kvinnekongress i New York for å understreke betydningen av å trekke menn med.

Reforms frivillige tok også i 2013 imot hundrevis av samtaler med fortvilte og hjelpesøkende menn. Vi ga menn som har vært utsatt for vold og overgrep et tilbud, og vårt Kast-prosjekt møtte mange som ønsket å slutte å kjøpe sex. Vi markerte samtidig at menn har et eget

ansvar for å bidra til likestillingen gjennom alliansen Stopp vold mot kvinner, og ved å våge å sette søkelys på netthat og kvinneforakt i kommentarfeltene.

Reform er vi ikke en del av forvaltningen – vi er en partipolitisk uavhengig stiftelse. Som dette skal vi være et kritisk korrektiv, samtidig som vi spiller på lag med myndighetene.

Det er et klart uttrykk for at vi er kommet langt i Norge, når ingen lenger reagerer på å se en far trille sitt eget barn på tur. For 20 år siden var dette oppsiktsvekkende! Innføringen av fedrekvoten har mye av æren for denne positive utviklingen. Men store gevinster, både for menn, kvinner og ikke minst for barna deres, kan raskt bli borte om de ikke hegnes om. Reform markerte derfor vår motstand mot kuttet i fedrekvoten i 2013.

Reform har i mange år arbeidet for at det skal finnes sinnemestringstilbud for motiverte menn i hele landet. Det er positivt at regjeringen nå er nærmere med å få slike tilbud på plass. For Reform betyr dette samtidig at en fase er over, og at andre aktører enn oss vil levere disse tjenestene framover. Vi kommer imidlertid til å følge med om tilbudene virkelig blir etablert som de skal, i hele landet.

Jeg er stolt over det Reform fikk til i 2013. Min konklusjon er klar: Det er fortsatt et stort behov for *Reform – ressursenter for menn* i Norge.

Oslo, mai 2014

Are Saastad
daglig leder

Innledning

Reform drives med grunnfinansiering over budsjettet til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (heretter BLD), formidlet via Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (heretter Bufdir) og ytterligere prosjektbasert finansiering fra offentlige og private kilder, både nasjonalt og internasjonalt. Den offentlige støtten til stiftelsen bunner i behovet for en aktør med hovedoppgaven å integrere gutter og menn i likestillingsarbeidet - som partnere, medspillere og ansvarlige parter med selvstendige behov.

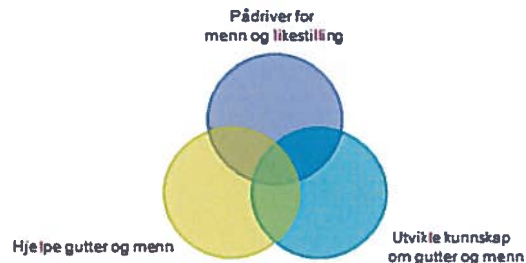
Reform har spesialkompetanse på feltet gutter, menn og likestilling. Den spesielle kombinasjonen av kunnskap fra forskning, erfaring og direkte dialog med menn gjør Reform til en unik aktør i likestillingsfeltet. Kombinasjonen av medarbeidere med klinisk og akademisk bakgrunn gir Reform en enestående plattform for arbeid med gutter, menn og likestilling.

Kjerneoppgaver

Som ressurscenter for gutter og menn er Reform i norsk og internasjonal sammenheng et enestående kunnskapsmiljø. Reform forener kunnskapstilfang fra direkte kontakt med menn (gjennom hjelpetilbud) med kunnskapsprosjekter (finansiert gjennom ulike prosjektsamarbeid) og rollen som samfunnsaktør og faglig pådriver. Dette fundamentet skal sikre at Reform blir brukt aktivt av enkeltpersoner, organisasjoner og av myndighetene.

Reform skal:

- samle, produsere og formidle sentral kunnskap om menn, menns livssituasjoner og likestilling
- påvirke beslutningsprosesser som berører menn og likestilling
- samarbeide nasjonalt og internasjonalt om synliggjøring av menns posisjoner i likestillingsfeltet
- kvalitetsutvikle og arbeide for en spredning av lavterskeltilbud til menn

Det gis i tillegg føringer gjennom Bufdirs årlige tildelingsbrev om hva som forventes av aktivitet knyttet til faste driftsmidler. Utover dette tilkommer føringer som følger prosjekter enkeltvis og andre typer oppdrag Reform innhenter.

Formålsparagraf

Stiftelsens vedtekter og formålsparagraf gir grunnleggende føringer for Reforms virksomhet. Reforms formålsparagraf er vedtektsfestet i stiftelsesmøte 30. januar 2002:

Reform er organisert som en politisk uavhengig stiftelse. Stiftelsens formål er, med utgangspunkt i at menn og kvinner er likeverdige, å jobbe for likestilling og mot diskriminering på grunnlag av kjønn, samt synliggjøre menn som kjønn i samfunnet.

Med dette utgangspunkt skal Reform være likestillingsorientert i sitt arbeide, bistå menn konkret i ulike livsfaser og livssituasjoner med råd, veiledning og informasjon, bidra til å ta vare på og utvikle

mangfoldet i menns liv, mobilisere menns ressurser til utvikling og aktiviteter på områder som ikke har vært særlig fremtredende i de tradisjonelle mannskulturer og ellers bidra til å bedre menns levekår og livskvalitet.

Senterets arbeid skal preges av respekt for det enkelte menneskes egenverdi, der alle mennesker er likeverdige, og skal respekteres og behandles deretter, uavhengig av kjønn, alder, religion, etnisk tilhørighet, hudfarge, funksjonsdyktighet og seksuell legning.

Strategiplan

I 2013 vedtok Reforms styre en overordnet strategiplan for virksomheten, der noen vesentlige føringer for ressurscenterets drift slås fast. I tillegg til å regulere hovedområdene *frivillighet og lavterskeltilbud*, Reforms *grunnfinansiering over statsbudsjettet* og Reforms *prosjektvirksomhet*, beskrive strategiplanen ressurscenterets **kjerneroller** og **virksomhetsområder** slik:

Reforms kjerneroller:

- Å ivareta menn i likestillingsarbeidet
- Å være en synlig aktør for likestilling i et mannsperspektiv
- Å være en aktiv formidler av praksis- og forskningsbasert kunnskap
- Å videreføre frivilligheten knyttet til Mannstelefonen/juridisk hjelpetelefon

Reforms virksomhetsområder:

- Å bedre gutters oppvekstvilkår og utdanning
- Å fremme oppmerksomhet om menns helse
- Å motvirke det kjønnsdelte arbeidsmarkedet
- Å motarbeide vold i nære relasjoner
- Å arbeide med menn med innvandrerbakgrunn sine utfordringer
- Å innhente og dele kunnskap om samlivsbrudd og barnefordeling
- Å fremme menns rolle som fedre i samfunnet

Fra og med 2014 (og følgelig ikke tema i denne årsberetningen) konkretiseres strategiplanen i årlige handlingsplaner.

Nasjonalt kunnskapssenter

Gjennom arrangementer og som medieaktør har Reform løftet fram betydningen av et mannsperspektiv i hele 2013.

Vi har selv stått som arrangører av en rekke åpne seminarer og konferanser:

- Februar: Presentasjon av rapporten «Hvordan motarbeide antifeminisme og høyreekstremisme?», som resultat av den nordiske 2012-konferansen i Reforms regi, med finansiering fra Nordisk Ministerråd.
- April: Fagseminaret «Er helsestasjonene for gutter?», med deltakelse fra fagmiljøer i Norge og Finland.

- September: Norsk presentasjon av EUs tilskuer- eller deltakerrapport om likestilling: «The role of men in gender equality», med deltakelse av den europeiske og norske ledelsen for rapportprogrammet.
- November: Mannsdagen 2014 (se eget kapittel).
- November: Konferansen «Mannlig seksualitet» i samarbeid med Universitetet i Agder.

Reform har gitt innspill og vært i dialog med en rekke organisasjoner og offentlige virksomheter om hvordan trekke gutter og menn sterkere med i likestillingsarbeidet. Vil særlig trekke fram høringssvaret til NOUen *Politikk for likestilling* (2012:15) der Reform både gir ros og ris til eksisterende norsk likestillingspolitikk. Blant de kritiske merknadene til Reform var at utvalget ikke definerte omsorg for barn etter samlivsbrudd og menns helse inn i sitt likestillingsbegrep.

Reform har vært godt besøkt av interessenter i menn og likestilling nasjonalt og internasjonalt. Blant de besøkende har vært den tyrkiske ministeren for arbeid og likestilling, samt to store sentre som arbeider med barne- og familievern i Latvia og Hviterussland. De internasjonale besøkende har villet lære av Reform og få kunnskaper om norske erfaringer med nærværende og ikke-voldelig mannlighet.

Reform fanger også interesse blant studenter på mastergradsnivå og i profesjonsutdanninger som ønsker å belyse særlige mannlige tematikk i sine arbeider. Blant tematikk som studenter i inneværende år har bedt om innspill på er problemstillinger knyttet til mottak av gutter på helsestasjoner, gutter og ADHD, seksualitet og andre temaer.

I økende grad er det nødvendig å se det nasjonale arbeidet for likestilling mellom kjønnene i et internasjonalt perspektiv. Reform er et knutepunkt og bidrar til en internasjonal erfaringsutveksling til nordiske, europeiske og internasjonale aktører som arbeider med menn for likestilling mellom kjønnene.

Her vil vi særlig vektlegge at Reform bidro i den norske delegasjonen til FNs årlige konferanse om kvinners rettigheter og likestilling (CSW). Reform spilte særlig inn Norges erfaringer med å jobbe med menn i arbeidet for å forebygge vold. Som en del av den globale alliansen av organisasjoner med medlemmer over hele verden som arbeider for menn og likestilling, MenEngage, er Reform et bindeledd til norske myndigheter og sivilsamfunnsaktører.

I samarbeid med norske myndigheter har Reform bidratt med norske erfaringer med å trekke menn med i likestillingsarbeidet gjennom mange innlegg på konferanser, særlig i Øst-Europa. Utover dette kan nevnes at Reform er representert i styret i den nordiske foreningen for forskning om menn og maskuliniteter, og har spilt inn norske erfaringer og interesser med menn og likestilling i flere nordiske møtepunkter.

Mannsdagen 2013

I november markerte Reform den internasjonale Mannsdagen 19. november, for andre år på rad.

I samarbeid med tidsskriftet Fett arrangerte vi debattmøte på Litteraturhuset i Oslo. Temaet var todelt - det kjønnsdelte arbeidsmarkedet og psykisk helse og menn - med innlegg av blant andre Liza

Reisel fra Institutt for samfunnsforskning, Frode Rønsberg fra Menn i helse og maskulinitetsforsker Jørgen Lorentzen.

Reforms markering av Mannsdagen fikk også bred oppmerksomhet i media. Dagen må nå sies å være etablert som en institusjon, og som fast del av vår virksomhet.

Organisasjonssamarbeid

En viktig del av arbeidet med å synliggjøre menns posisjon i likestillingsfeltet skjer gjennom samarbeid med andre. Reform har utviklet mange og varierte samarbeidsrelasjoner, både med private, offentlige, innenlandske og utenlandske organisasjoner og institusjoner. Samarbeidsrelasjonene er varierte og knytter seg til faglig utveksling, prosjektutvikling, finansiering med mer.

Samarbeid med regionale organisasjoner

Grunntilskuddet fra direktoratet inngår i et totalt tilskudd til nasjonale og regionale organisasjoner som alle engasjerer seg i pådriverarbeid innenfor likestillingsfeltet. Det er strategisk viktig og god utnytting av midler at organisasjonene samarbeider om å peke på og adressere likestillingsutfordringer.

I 2013 har Reform samarbeidet med KUN Senter for kunnskap og likestilling, Likestillingscenteret på Hamar og Senter for Likestilling i Agder.

Samarbeid nasjonalt

Reform er med i Likestillings- og diskrimineringsombudet sitt brukerutvalg og bidrar der spesielt med et mannsperspektiv på de sakene som drøftes.

Vi har i ulike sammenhenger samarbeidet med mange norske organisasjoner i løpet av året: Krisesenterssekretariatet, Norsk Krisesenterforbund, Norske Kvinners Sanitetsforening, Oslo Sanitetsforening, Den norske kirke, Islamsk Råd Norge, Juridisk rådgiving for kvinner, Pensjonistforbundet, Virke, Senter for tverrfaglig kjønnsforskning (UiO), Tidsskriftet Fett, Speiderforbundet, Oslo kommune, AOF, Industri Energi, Amnesty, Care, Antirasistisk senter, Det kriminalitetsforebyggende råd, Trondheim kommune, ProSenteret, Institutt for klinisk sexologi og terapi, Universitet i Agder, Verdens Aidsdag, MenEngage-nettverket i Norge, barneverns- og familievernkontorer, krisesentre, Alternativ til vold, Politihøgskolen og en lang rekke andre.

Nordisk samarbeid

- Mandecentret København
- Center for Mænds Sundhed, Danmark
- Nordisk Ministerråd
- Nordisk Nettverk for forskning om menn
- Boy's House, Helsinki
- Män för jämställdhet, Sverige
- Med flere

Menn internasjonalt

Norge er et foregangsland i arbeidet for likestilling mellom kjønnene. Arbeid for kvinner og likestilling er en grunnpilar i norsk bistand. Menn blir i økende grad ansett som sentrale i dette arbeidet, men blir ofte glemt når det kommer til stykket.

Reform har et stort internasjonalt kontaktnett bestående av organisasjoner og personer som både forsker og arbeider i praksis med menn og likestilling. Etter hvert er det flere nasjonale sentre som arbeider på liknende måter som Reform. I likhet med Reform er en del av disse tilknyttet den globale alliansen Men Engage. Kontaktnettet har stor betydning for Reforms prosjektutvikling og mulige framtidige samarbeid, samt bistår myndigheter og andre organisasjoner med å orientere seg internasjonalt på vårt virksomhetsfelt.

Blant organisasjonene vi har mottatt henvendelser fra, og dels også planlegger felles aktiviteter med, er Dissens i Tyskland, League of Open Men i Tsjekkia, Peace Institute i Slovenia, Centre Dardedze i Latvia og Hungarian Women's Lobby i Ungarn.

Kunnskap om gutter og menn

Reform bruker, dokumenterer, stimulerer til og formidler kunnskap om menns livssituasjon. Dette er kunnskap om de muligheter og utfordringer ulike grupper av gutter og menn opplever, og om hvilke krav og forventninger gutter og menn møter.

Også i 2013 var antifeminisme og noen menns motstand mot likestilling mye diskutert. Dette er et spørsmål som er relevant både for kvinner og menn, og vi vet at det store flertall av menn er positive til likestilling mellom kjønnene. Da vår rapport *Maskulinitet, antifeminisme og fremmedfiendtlighet* ble publisert i januar, førte den likevel til mye oppmerksomhet, og dels også kritikk for angivelig å forsøke å hindre debatt om likestillingen. Denne kritikken har ikke bare kommet fra ekstreme miljøer, og viser at det fortsatt kan være kontroversielt å ytre seg til fordel for likestilling.

Reform har god oversikt over forskning om gutter, menn og likestilling nasjonalt og bistår både myndigheter, forskere, studenter og presse i deres arbeid. Reform etterlyser utarbeidelse av statistikk om menn, også at relevante statistikker blir benyttet. I den forbindelse har Reform i flere år gitt innspill i BLDs forum for likestillingsstatistikk.

Frivilligheten i Reform

Mannstelefonen

Reform drifter Mannstelefonen gjennom en samarbeidsavtale med foreningen Krise- og rådgivningstelefonen for menn. Telefontjenesten har vært et kontinuerlig tilbud siden den ble etablert 31.12.1980. Mannstelefonen inngår som et av Reforms faste lavterskeltilbud. Formålet med Mannstelefonen er å sikre et landsdekkende, gratis og synlig telefontilbud til menn i form av så vel rådgivning som bistand i akutte kriser.

Driftsmidler til Manntelefonen er bevilget av Oslo kommune fram til 31. desember 2013, i tillegg til offentlige midler og bidrag fra Reforms egenproduksjon. Oslo kommune har imidlertid besluttet å ikke videreføre sin mangeårige støtte til Manntelefonen i 2014, med begrunnelsen at tiltaket er landsdekkende. Finansieringen videre er derfor en utfordring for Reform.

Manntelefonens 26 aktive frivillige besvarte mange hundre henvendelser i 2013. Åpningstiden har gjennom hele året vært mandag – fredag kl. 17.00-20.00. Manntelefonens frivillige har tatt imot henvendelser fra menn med mange ulike problemstillinger, hvorav samliv, samværsrett med barn, psykiske vansker, ensomhet, vold, sinnemestring og seksualitet ofte er tema.

De frivillige ved Manntelefonen har kompetanse til å arbeide innenfor et mannsperspektiv, og har god kunnskap og erfaring med å snakke med mennesker som befinner seg i vanskelige livssituasjoner.

Det arbeides stadig med rekruttering av nye frivillige telefonvakter til Manntelefonen, og det gis et grundig opplæringstilbud til alle nye telefonvakter.

Flere av Manntelefonens frivillige har deltatt på eksterne kurs, som «Vivat- Forebygging ved selvmordsfare» i regi av RVTS. Det har blitt arrangert jevnlige fagmøter og foredrag for de frivillige, samt sommerfest og julebord.

Juridisk rådgivning

Juridisk rådgivningstelefon betjenes av advokater på frivillig basis. Telefontjenestens åpningstid har vært mandag – torsdag kl. 19-21. De fleste som ringer telefonen søker råd om samværsrett, barnefordeling og besøksforbud. Andre temaer er vold, farskap, barnevernssaker og oppholdstillatelse.

Pågangen til Reforms hjelpetilbud

I flere år har Reform hatt ulike samtaletilbud, og vi har opplevd at stadig flere tar kontakt for å prate, få råd eller veiledning per telefon eller for å melde seg på vårt kliniske samtaletilbud.

I 2013 registrerte våre frivillige og ansatte totalt rundt 1 000 henvendelser til Reform.

Handlingsplan for Likestilling 2014

Prosjektet er tiltak 33 i *Likestilling 2014. Regjeringens handlingsplan for likestilling mellom kjønnene*, med mål å styrke kompetansen om fedre og likestilt foreldreskap i offentlig tjenesteyting, og utvikle standardiserte kurs rettet mot ansatte i kommunale tjenester som helsestasjoner og lærere i introduksjonsprogram for nyankomne innvandrere. Formålet er å legge til rette for tidlig involvering av far og å motivere begge foreldre til mer deling av omsorgen for barn.

Reform er prosjektleder for tiltaket, og prosjektpartnere er Likestillingscenteret på Hamar, KUN Senter for Kunnskap og likestilling (Nordland), og Senter for Likestilling på Universitetet i Agder. Prosjektets varighet er fra 2011 til 2014.

Reform har i samarbeid med VOX (nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk) og de regionale likestillingsentrene utviklet kursopplegg for lærere i introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger i form av foredrag og workshops.

Aktivitetene i 2013 har blant annet omfattet tilretteleggende møter med VOX, inkludert utsendelse av informasjon om etterutdanningskurs til alle fylkesmennene i Norge med tilbud om etterutdanningskurs for norskopplæringen. På bakgrunn av mangelen på etterspørsel ble Reform og VOX også enige om å sende ut et nyhetsbrev direkte til voksenopplæringene i alle landets fylker om gratis kurs om fedre og likestilt foreldreskap. Dette resulterte i en rekke avtaler om kurs og foredrag for lærere om fedre og likestilt foreldreskap.

Videre er det utviklet et dagsseminar om fedre og likestilt foreldreskap i samarbeid med likestillingsentrene rettet mot helsesøsterutdanningene i landet hvor både helsesøstre i kommunene og studentene ved helsesøsterutdanningene blir invitert til felles fagdager ved høgskolene. Reform har hatt ansvaret for både innsalg og koordineringen av dette arbeidet.

Dessuten har Reform avholdt et dagsseminar i fedre og likestilt foreldreskap for helsesøsterutdanningen ved Høgskolen i Oslo og Akershus i samarbeid med likestillingscenteret på Hamar. Vi har også avholdt en fagdager i fedre og likestilt foreldreskap for helsesøstre og helsesøsterutdanningen i Bodø i samarbeid med KUN senter for kunnskap og likestilling. Reform har koordinert og planlagt fagdager ved høgskoler og universiteter i 2014, blant annet i Oslo, Stavanger og Tromsø.

Menn som fedre

Menns samvær med egne barn er helt avgjørende for likestilt foreldreskap med kvinner. Reform har som mål å bidra til at flest mulig menn lykkes som fedre. I 2009 gjennomførte vi derfor prosjektet «Papparingen» for Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. «Papparingen» var et opplegg som opprettet møteplasser for småbarnsfedre, og som utviklet kompetanse om det å være en god far og forelder. Tanken var at fedre har det samme behovet som dekkes for mødre gjennom barselgruppene i regi av helsestasjonene.

Først i 2013 ble Papparingen-prosjektet fulgt opp av regjeringen, og da i form av appen «Pappatid», utviklet av Bufdir. Denne skal gjøre det enklere for fedre i pappapermisjon å delta på aktiviteter og være sosiale sammen andre småbarnsfedre. Appen er slik sett en langt mindre ambisiøs satsing enn Reform opprinnelige forslag om papparinger. Appen er et skritt i riktig retning, men det er ikke kjent for Reform i hvilken grad den er tatt i bruk og har fått betydning for menn i barselpermisjon.

Fedrekvoten, som først ble innført i 1993 og deretter gradvis er blitt utvidet, har vært det mest sentrale elementet for en styrking av menns deltakelse i barnas oppvekst de siste tiårene. Ved regjeringsskiftet i 2013 skjedde det en endring i utviklingen, ved at fedrekvoten ble redusert fra 14 til 10 uker (med virkning fra juli 2014). Reform uttrykte vår skepsis til denne endringen i forbindelse med regjeringsskiftet. På dette området vil Reform fortsatt markere seg i 2014.

Velferdsstaten er kjønnskonservativ fordi en rekke velferdsordninger bygger opp under mor-barn-relasjonen. Det skriver forskerne Gunn Elisabeth Birkelund og Trond Pettersen i boka *Det norske samfunn*, og fortsetter; «En kvinnevennlig statsfeministisk politikk har bygget opp under morsrollen, og har ikke med samme kraft fremmet far som omsorgsperson». På dette området har Reform bidratt med en rekke foredrag i 2013, samt ved møter med tjenesteapparatet gjennom vårt prosjekt Tiltak 33, på oppdrag av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

Utover dette har Reform hatt en rekke møter og samtaler med ulike aktører med målsetning å utvikle politikk som bedrer kontakten mellom fedre og barn.

Menn med etnisk minoritetsbakgrunn

Reform har arbeidet med kompetansespredning til mange ulike instanser for å styrke innvandrermenns situasjon i Norge, særskilt rettet mot småbarnsfedre. Vårt prosjekt Tiltak 33 etter handlingsplanen for likestilling er del av dette arbeidet. Vi har også spilt inn og deltatt i møter med politiske myndigheter, blant annet sammen med innvandrersorganisasjonene i et samordnende møte med statssekretæren i BLD. Vi har avholdt kartleggingsmøter med blant annet Imdi og Røde Kors med tanke på videre samarbeid.

Reform har gjennomført to sinnerstringskurs for menn med minoritetsbakgrunn i 2013. Arbeidet har gitt oss ny og verdifull kunnskap. Blant annet vet vi at dette arbeidet må ta lengre tid på grunn av språklige utfordringer. I et slikt arbeid må det også settes av god tid til partnerkontakt. Det bør også vurderes alternative løsninger som å invitere til samtale dersom språklige utfordringer kan håndteres bedre ved et personlig møte. Vi har også erfart at deltakerne kan oppleve sinnerstringskursene som et forsøk på å distansere dem fra deres egen kultur og å erstatte denne med en norsk kultur, og slik oppleve deres kulturelle tilhørighet som mindre «verdt» enn den norske. Deltakere som er oppvokst i andre land kan dessuten oppleve det som utfordrende å bare forholde seg til familie i forbindelse med opplevd utsatthet. Flere rapporterer at de ble utsatt for vold på skolen og av staten i sine hjemland, og at dette kan ha hatt større konsekvenser for dem enn det de har opplevd i deres nærmeste familie.

Gutters oppvekst og utdanning – det kjønnsdelte arbeidsliv

Den forrige likestillingsministeren satte kroppsidealer og helseskadelige forbilder på dagsorden i 2013. I innspill til departementet har Reform løftet kunnskapen om at dette ikke er et isolert jenteproblem, og at også gutter rammes. Stikkord er manglede selvtillit, doping og kjønnsstereotype forbilder i media. Skolehelsetjenesten er den tjenesten som er nærmest til å hjelpe gutter i en slik livssituasjon. I april arrangerte Reform et eget seminar med tittelen *Er helsestasjonen også for gutter?* for å vise hvordan tjenesten i større grad kan hjelpe helsestasjonene og andre gutter og unge menn med helseutfordringer. Det er kjent at helsestasjonstilbudet i betydelig lavere grad når guttepopulasjonen.

De signalene som tjenestene sender ut har stor betydning for de valgene som gutter tar. Det har også de signalene som utdanninger og arbeid innen omsorg sender ut. Prosjektet *Menn i helse* som rekrutterer menn til eldreomsorgen har her knekket noen koder, og det er blitt vedtatt at prosjektet skal gjøres nasjonalt. I 2013 påbegynte Reform en rapport om erfaringene fra prosjektet til bruk i en utvidelse. Rapporten vil også være nyttig for andre aktører som arbeider med rekruttering av menn til utradisjonelle yrker.

Voldsforebyggende arbeid

Generelt om Reforms voldsforebyggende arbeid

Reform har de siste årene utviklet og gjennomført en rekke voldsforebyggende tiltak. Vår erfaring er at forebygging fremfor alt er prosesser som får best effekt om de går over tid og tilpasses målgruppene. Vi har derfor delt forebygging inn i primær-, sekundær- og tertiærforebygging.

Primærforebyggende tiltak er rettet mot hele eller store deler av befolkningen. Et eksempel er Rød knapp kampanjen Stopp vold mot kvinner, som Reform er en av organisasjonene bak. Et annet eksempel er Reforms Hvitt Bånd-kampanje som har fokus på å bekjempe vold og seksuell trakassering gjennom å engasjere gutter og menn i dette arbeidet.

Sekundærforebyggende tiltak er rettet mot avgrensede grupper eller risikogrupper. Et eksempel på et slikt tiltak, er Reforms tiltak mot kjærestevold.

Tertiærforebyggende tiltak er innsatsen som er spesielt rettet mot tungt belastede individer eller grupper. Reforms sinnemestringstilbud er et forebyggende tiltak som retter seg mot menn som har et sinnemestringsproblem, men som ikke nødvendigvis har utøvet vold ennå.

Kunnskapsbasen vi har om voldsforebygging består av erfaringer fra de tiltakene vi har gjennomført, kombinert med kompetanse innhentet fra eksterne fagmiljøer som for eksempel Nasjonalt kompetansesenter om vold og traumatisk stress (NKVTS). Det at vi kan kombinere både erfarings- og forskningsbasert kunnskap i vår formidling, gjør at Reform hyppig får forespørsler om å holde kurs, workshops, foredrag til andre fagmiljøer, og at vi ofte får henvendelser fra media.

Kjærestevold

Reform har gjennom flere år forebygget kjærestevold, og vi har gjennomført tiltak i de fleste av landets fylker. Målgruppen er ungdommer i alderen 16-24 år. Det første tiltaket gjennomførte Reform i 2009 og 2010 rettet mot elever ved Samisk videregående skole i Karasjok. Prosjektet var et samarbeidsprosjekt der også Østfinnmark politidistrikt og Konfliktrådet i Østfinnmark deltok. Prosjektet fikk navnet Ungdom mot vold. I etterkant har vi videreutviklet metodikken, og gjennomført tiltaket flere steder.

Kunnskapen som utgjør basisen for disse tiltakene er hentet både fra forskning som er gjort om vold og seksuell trakassering, og fra den kunnskapen vi har tilegnet oss gjennom vårt sinnemestringstilbud eller individuelle samtaler med ungdommer.

Hensikten med kunnskapsformidlingen er å gi ungdom informasjon og øke bevisstgjøringen om viktige temaer som forebygger vold. Fordi kunnskapsformidlingen er rettet mot ungdom generelt, når vi også dem som ikke har kjæreste- eller voldserfaring.

Målgruppen er ungdom som har voldserfaring, enten ved at de har utøvet vold eller blitt utsatt for det. Hensikten med samtalene med de som har utøvet vold, er å få til atferdsendring og å forebygge ny vold. De som har vært utsatt for vold har ofte behov for noen å snakke med for å bearbeide hendelsene, noe som er viktig for å komme seg videre i livet.

Reform har gjennom tiltakene vi har gjennomført lært at voksne som er i kontakt med ungdommer, som ledere og engasjerte i frivillige organisasjoner, ønsker å vite hvordan de kan bidra til å forebygge kjærestevold i sine lokalmiljøer.

Aktiviteter i 2013

I 2013 besøkte Reform både ungdomsskoler, videregående skoler og folkehøgskoler i Oslo-området, der vi gjennomførte gruppesamtaler med elevene. I tillegg ble vi invitert av Friomsorgskontorene i Oslo og Akershus til å gjennomføre gruppesamtaler med ungdommer som sonet samfunnsstraff. Totalt deltok rundt 400 ungdommer, både jenter og gutter.

Når vi gjennomfører gruppesamtaler med ungdommer, møter vi ofte personer med egenerfaring enten som utøvere eller utsatte. Disse tar ofte kontakt med oss i etterkant av gruppesamtalene for å kunne samtale med en fagperson om sine erfaringer. I 2013 hadde vi individualsamtaler med sju ungdommer, to jenter og fem gutter.

I 2012 ble Reform kontaktet av Kompani Lerkfalk som er en organisasjon som produserer og viser teaterforestillinger. Kompani Lerkfalk hadde fått midler til å sette opp en forestilling om kjærestevold, og målgruppen for forestillingen var ungdommer ved ungdoms- og videregående skoler. Reform bidro med fagkompetanse og en workshop for ungdommer ved Ski videregående skole. Teaterforestillingen fikk navnet "Jeg er bare Ida", og hadde premiere januar 2014.

I 2013 ble Reform kontaktet av Norges Speiderforbund, som ønsket å sette fokus på vold og overgrep på sin landsleir. Vårt bidrag ble å lære opp ledere og buddyer (mellomledere) på landsleiren i hva som er vold og overgrep, hva som kjennetegner de som er utsatt, samt hvordan hjelpe de som enten er utsatt for eller utøver vold. Tilbakemeldinger fra Norges Speiderforbund i etterkant av landsleiren, viser at informasjonen og oppgavene nådde svært mange ungdommer på landsleiren. Samarbeidet mellom Reform og Norges Speiderforbund resulterte i et tiltak som nådde over 10.000 ungdommer gjennom direkte kontakt.

I 2013 samarbeidet Reform også med NKVTS om et prosjekt der hensikten var å sette søkelyset mot kjærestevold, og da særlig den formen for vold som foregår gjennom bruk av digitale medier. Inkludert i prosjektet er en omfangsundersøkelse og kvalitative intervjuer med ungdommer med egenerfaring. Reform bidro med faglige innspill, og vi satte NKVTS i kontakt med ungdomsmiljøer samt ungdommer med egenerfaring.

Reform bidro til et informasjonsskriv fra BLD om våre erfaringer fra forebyggende tiltak mot kjærestevold, og forskningsbasert kunnskap om vold og seksuelle krenkelser som rammer særlig ungdommer. Denne informasjonen dannet deler av det faglige grunnlaget til BLDs strategiskriv "Barndommen kommer ikke i reprise. Strategi for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom (2014 – 2017)."

Vi anslår at vi i 2013 nådde rundt 14.000 ungdommer enten gjennom gruppesamtaler, foredrag eller andre tiltak der vi kom direkte i kontakt med ungdommene. I tillegg kommer alle de ungdommene som fikk kunnskap via diverse nettsider, blogger og mediaoppslag. I tillegg bidro vi med vår kunnskap både overfor NKVTS og BLD.

Sinnemestringstilbud

Reforms sinnemestringskurs er et lavterskel hjelpetilbud til menn som takler sitt sinne på en usunn måte. Kurset er karakterisert ved at terapeuter jobber med menn i lukkede grupper og etter terapeutiske modeller (emosjonsbasert kognitiv terapi). Med "lavterskel tilbud" menes at den enkelte mann kan kontakte Reform direkte for å delta på kurset. Henvisning fra lege er ikke nødvendig.

Den viktigste målsettingen med Reforms sinnemestringskurs er at den enkelte deltaker skal mestre sitt sinne på en konstruktiv og god måte gjennom å erstatte usunne handlingsalternativer med sunne. Med usunne handlingsalternativer menes former for vold og annen utagering eller undertrykking som følge av sinne.

Aktiviteter i 2013

Reform gjennomførte fire sinnemestringskurs i Oslo i 2013 (ett av dem var påbegynt i 2012). To av kursene var forbeholdt menn med minoritetsbakgrunn.

I tillegg gjennomførte vi ett sinnemestringskurs på Sunnmøre. Dette ble gjennomført i samarbeid med familievernkontoret i Ålesund. Totalt deltok 38 menn på Reforms sinnemestringskurs i 2013.

Vi har også hatt fire menn med sinnemestringsproblematikk i individualsamtaler. Dette har vært menn som ikke kunne delta på sinnemestringskursene på grunn av dårlige norskkunnskaper.

Flere av de som har gjennomført sinnemestringskurs har uttrykt ønske om å fortsette i samtale for å forhindre tilbakefall. I 2013 hadde Reform 10 menn i videregående samtaler. Vi låner også ut lokaler til en selvstående gruppe menn som tidligere har gjennomgått sinnemestringskurs i Reform.

Bufdir har ønsket at Reform skal systematisere og dele vår kompetanse på sinnemestring i en nasjonal kompetansebase. Reform har et godt grunnlag for dette gjennom vår forskningsbaserte og erfaringsbaserte kunnskap om vold i nære relasjoner. Kunnskapen fra arbeidet med etnisk norske menn har vi videreformidlet i en årrekke. Siden 2011 har vi også arbeidet med minoritetsmenn med sinnemestringsproblematikk. Dette arbeidet har lært oss at det finnes en del likheter og noen forskjeller mellom etnisk norske menn og menn med minoritetsbakgrunn.

Også i 2013 opplevde vi at en rekke etater og organisasjoner kontaktet oss for å få kunnskapstilførsel innenfor området vold i nære relasjoner. Blant annet har vi hatt fagdager på ulike

familievernkontorer. Temaene for fagdage har vært generell kunnskap om vold i nære relasjoner og bevisstgjøring av nyttige verktøy i samtaler med utøvere. Vi har også gjennomført fagdag på Reform, der vi informerte både om vold i nære relasjoner og om våre tiltak. I noe av dette arbeidet har seksuelle krenkelser og overgrep inngått som sentrale temaer, i tillegg til andre former for vold.

Veien videre

Reform har i mange år vært en sentral aktør som arrangør av sinnemestringskurs i Norge. Dette arbeidet har hjulpet mange hundre menn, og samtidig skaffet oss en unik kunnskapsbase. Signalene fra myndighetene har i lengre tid vært at det ordinære sinnemestringstilbudet i framtiden skal gis av Alternativ til vold (ATV) og familievernkontorene. I 2013 ble dette manifestert i form av regjeringens handlingsplan mot vold i nære relasjoner, der mye av Reforms erfaringskompetanse er innarbeidet, men der andre enn oss er pekt på som mottaker av aktivitetstilskudd. Bufdir har gitt klar beskjed om at finansiering av ordinære sinnemestringskurs ble gitt til Reform for siste gang i 2013.

På mange måter er dette en naturlig utvikling, som også er samsvarende med Reforms rolle som igangsetter og påvirker i det norske samfunnet. Reforms styre har tatt konsekvensen av dette i sin strategitenkning. Reform vil fortsatt engasjere seg i sinnemestringsproblematikk, men heretter først og fremst som kunnskapsleverandør.

Aksjonen Stopp vold mot kvinner (Rød Knapp)

Aksjonen Stopp vold mot kvinner kom i stand i februar 2012 etter at en rekke organisasjoner gikk sammen om et høringsvar til regjeringens stortingsmelding om vold i nære relasjoner. Arbeidet ble etablert med en egen styringsgruppe, der Reform har deltatt aktivt fra første stund. Det første året var arbeidet av begrenset omfang. Det hadde likevel en symbolsk betydning at organisasjoner fra ganske ulike deler av samfunnet kunne gå sammen med mål å få det viktige spørsmålet om vold høyere på dagsordenen i Norge.

I 2013 ble Stopp vold mot kvinner lansert som en aktiv, utadrettet kampanje. Det skjedde ved at symbolet og pin'en Rød Knapp ble knyttet til aksjonen. Knappen ble produsert i et ganske stort opplag, med fire hull for å symbolisere aksjonens arbeid for forebygging, behandling, forskning og rettighetsarbeid knyttet til vold mot kvinner. En lang rekke kjente mennesker ble rekruttert som ambassadører for aksjonen, og lot seg avbilde med en rød knapp på Stopp vold mot kvinners Facebookside. Den offisielle lanseringen foregikk på en meget godt besøkt og mediedekket pressekonferanse i Oslo 24. januar.

Organisasjonene som har gått sammen i alliansen i 2013, har, ved siden av Reform, vært Den norske kirke, Islamsk råd Norge, Norske kvinners sanitetsforening, Virke, Juridisk rådgiving for kvinner (Jurk), Pensjonistforbundet og Krisesentersekretariatet.

Stopp vold mot kvinner har fått stor medieoppmerksomhet og nådd bredt ut i 2013. Særlig symbolet Rød Knapp har fått stor oppmerksomhet. Knappen er distribuert via de deltakende organisasjonene, og den har vært delt ut i tusenvis gratis på månedlige aksjoner på Oslo S. Aksjonens aktiviteter for øvrig har vært å markere behovet for å gjøre vold til et helsespørsmål, spesielt adressert i en kronikk rettet mot helseministeren, samt å arrangere en større konferanse på Litteraturhuset i Oslo på FNs dag for bekjempelse av vold mot kvinner 25. november. Konferansen ga stemme til kvinner utsatt for

ulike former for grov vold. Den ble kyndig ledet av Reforms styremedlem Hilde Charlotte Solheim, som også ved i flere sammenhenger å velge og være åpen om sine egne voldserfaringer har bidratt sterkt til å gjøre aksjonen kjent.

Reform har deltatt aktivt på alle aksjonens møter og arrangementer, samt på alle utdelingsaksjoner av Rød Knapp. Betydningen av vår deltakelse i styringsgruppa skal heller ikke undervurderes når det gjelder behovet for holde fast i begrepet vold i nære relasjoner, slik at kampen mot vold ikke begrenses til ett kjønn. Kampanjen videreføres i 2014.

Veiledning og kompetansespredning

I følge tiltak 5 i regjeringens handlingsplan for likestilling skal Helse- og omsorgsdepartementet og BLD utarbeide veiledningsmateriale for foreldre. Reform har i 2013 blitt kontaktet av både Bufdir og BLD om dette arbeidet. Prosjektet ble noe forskyvet i tid, og vårt innspill til veiledningsmaterialet ble levert til Bufdir i januar 2014.

Reform er medlem av Bufdirs referansegruppe om evaluering av krisesenterloven. Noe av det som inngikk i dette arbeidet i 2013, var innspill til utarbeidelse av en veileder til krisesenterloven. Arbeidet med veilederen skal være ferdig våren 2014.

Reform har lenge vært det senteret i Norge som har best erfaring med å snakke med menn utsatt for vold. Vi ser nå at menn i stadig større grad vender seg til krisesentrene, som siden 2010 har hatt et lovpålagt tilbud til menn. Gjennom vårt lavterskeltilbud til menn har Reform hatt over 100 voldsutsatte menn i individualsamtaler, og hatt telefonsamtaler med enda flere. Individualsamtalene har medført at vi har kunnet gå i dybden på denne gruppens erfaringer og behov. Denne kompetansen har vi spredt til andre organisasjoner og etater gjennom kurs og workshops.

Foreldreforbredende kurs om vold

Høsten 2013 arrangerte Reform to kurs i Bryt voldsarven i Oslo, finansiert av tilskudd fra Bufdir. "Bryt voldsarven" er et kurs utviklet av Alternativ til vold (ATV) som retter seg mot foreldre som ikke ønsker å videreføre usunne mønstre fra egen oppvekst til egne barn. Målsettingen med metoden er å bryte en sosial arv slik at foreldre som har vokst opp i familier med vold ikke skal videreføre denne volden mot sine egne barn. Vi vet at de som har vokst opp med vold, utgjør en klar risiko i forhold til voldsutøvelse mot egne barn.

Totalt sju personer deltok. Dessverre fikk vi en del avmeldinger, men erfaringene våre er at dette er et kurs som er meget nyttig for målgruppen. Samtidig har vi erfart at det har vist seg vanskelig å rekruttere til denne typen tiltak, på tross av et åpenbart behov. Årsaken er sannsynligvis en stor grad av tabu knyttet til å innrømme egen voldserfaring.

Reforms kursledere har deltatt på metodekurs i regi av ATV Stavanger og er sertifisert for å gjennomføre kurs etter metoden. Vi ønsker å videreføre dette kurset også i 2014.

Diverse aktiviteter

Reform har hatt et samtaletilbud til menn som sliter med blant annet sorg etter samlivsbrudd, usikkerhet og utfordringer knyttet til barnefordeling. Gjennom 2013 har vi hatt over 150 menn i individualsamtaler med våre terapeuter.

Reforms rådgivere og terapeuter har også gjennomført to opplæringsrunder av de frivillige som er tilknyttet Reform. Opplæringen har vært på samtalemetodikk samt om vold i nære relasjoner.

NKVTS gjennomførte i 2013 fokusgrupper om blant annet menn som har vært utsatt for vold. En gruppe bestod av de som jobber med menn som har vært utsatt for vold, der en av Reforms rådgivere og terapeuter deltok.

Reform deltok i den offisielle norske delegasjonen til FNs kvinnekonferanse i 2013, der temaet var vold mot kvinner. Reforms representant bidro blant annet med faglig innspill til delegasjonsledelsen.

Også i 2013 har Reform hatt veiledning av ansatte ved krisesentre og andre etater som jobber med vold i nære relasjoner. Vi har også gjennomført kurs om menn utsatt for vold i Glåmdalsregionen samt for ansatte ved Krise- og incestsenteret i Follo.

Menn utsatt for partnervold er et tema som i stadig større grad blir belyst også utenfor de fagmiljøene som direkte jobber med vold i nære relasjoner. I 2013 bidro Reform med faglig innspill til en privatperson som skriver en roman som ulike utsatte.

Kast (Kjøp av seksuelle tjenester)

Kast-prosjektet (i nordisk sammenheng kalt Kast Norge) ble igangsatt i 2010. Prosjektet bygget videre på den forutgående utredningen "Må menn kjøpe seksuelle tjenester?". Fra 2011 ble Kast gitt støtte som et treårig prosjekt med støtte fra Justisdepartementet, som del av regjeringens arbeid mot menneskehandel. 2013 var siste ordinære driftsår for Kast. Det vises også til årsberetningene fra 2010, 2011 og 2012.

Reform har over lang tid bidratt til å fremme kunnskap om menns sexkjøp og redusere tabu knyttet til temaet. Kjøp av seksuelle tjenester er stigmatisert og skambelagt, og få er åpne om at de kjøper sex. Taushet undertrykker refleksjon rundt egen praksis, og gjennom å tilrettelegge for samtale om dette på en ikke-moraliserende måte mener vi å ha bidratt til økt bevissthet om egne følelser knyttet til sexkjøp. Økt bevissthet vil kunne føre til mobilisering av alternativ til å kjøpe sex.

Regjeringens motivasjon for støtte til prosjektet har vært ment som et supplement til håndhevelsen av sexkjøpsloven. Kast har vært et målrettet forebyggende tiltak som henvender seg til kunder i prostitusjon, med fokus på å redusere etterspørselen etter seksuelle tjenester. Kast har tilbudt rådgiving på en fordomsfri og åpen måte. Dette har sannsynligvis bidratt til å gjøre en del kunder mer bevisst årsakene til at de kjøper sex.

Kast har tilbudt rådgiving og informasjon til personer som har kjøpt sex og deres pårørende, ved oppmøte i våre lokaler. Tilbudet har også omfattet rådgiving per telefon, chat og nettside. Sentralt har vært skadereduksjon for brukeren i form av sexologisk og relasjonell rådgiving, og derigjennom effekt på brukernes adferd.

Helsetilbud

For lettere å oppnå en første kontakt med kundene - som få eller ingen tidligere har hatt regelmessig kontakt med i Norge - har Kast tilbudt gratis og anonym smittesjekk. Dette tilbudet har samtidig vært en del av myndighetenes strategi for å forhindre spredningen av seksuelt overførbare sykdommer. På dette grunnlaget har vi derfor også mottatt støtte fra Helsedirektoratets midler til hiv-forebygging som finansiering av smittesjekkstilbudet i Kast.

Resultater

Fra første stund opplevde Kast en jevn pågang av mange menn (og et lite antall kvinner) med sexkjøpserfaring, som ønsket å benytte seg av vårt tilbud. I perioden fra februar 2011 til oktober 2013 har 186 personer benyttet seg av det kliniske tilbudet om smittesjekk og rådgiving. I overkant av 95 prosent av brukerne som har bestilt time, har først og fremst henvendt seg for smittesjekk, for deretter å fortsette med rådgiving.

Tilbudene om chat og telefonveiledning har også hatt en jevnt god pågang, med over 400 personer som har kontaktet oss med spørsmål knyttet til kjøp av seksuelle tjenester. Kasts nettside har vært svært godt besøkt.

Tilbudet har vist seg å fylle et udekket behov. Tilbakemeldingen fra brukere av tjenestene er entydig positive. Vi har også lyktes med å sette temaet kunder i prostitusjon på dagsorden både i fagmiljø og i media. Kast har gjennom ganske stor og vedvarende medieinteresse, bidratt med kunnskap og til en mer artikulert offentlig samtale om sexkjøp. Prosjektet antas også å ha medvirket til og redusere tabu om sexkjøp og det å søke hjelp for sexkjøpserfaringer i befolkningen.

Tiltaket har bidratt med ny kunnskap på prostitusjonsfeltet. Et av resultatene av dette er en masteroppgave med utgangspunkt i Kast. Ingvil Thallaug Øverli: *Endring kommer innenfra. Balansen mellom styring og frihet hos et rådgivningstilbud for kjøpere av seksuelle tjenester* (Institutt for kriminologi, UiO 2013).

Nordisk samarbeid

Kast har vært del av et nordisk nettverk av tiltak rettet mot kunder prostitusjon. I 2012 mottok Reform prosjektmidler fra Nordisk Ministerråd til forberedende arbeid med en felles nordisk veileder rettet mot andre profesjonsgrupper som kommer i kontakt med kunder i prostitusjon gjennom sin virksomhet. Arbeidet ble ikke fullfinansiert, og det ble avsluttet i 2013. Det er å håpe at den nordiske erfaringsutvekslingen som ble gjennomført vil bli fulgt opp av Nordisk ministerråd i form av en felles nordisk veileder.

Veien videre

Kast videreføres i 2014 under navnet Kast 2. Prosjektet, som dels vil ha nye oppgaver, har mottatt en ny tildeling fra Justis- og beredskapsdepartementet for dette arbeidet.

Menn og helse

Reform er opptatt av at menns helse i større grad må settes på den offentlige dagsordenen. Menn har en del spesifikke helseutfordringer, som også henger sammen med menns egen rolleforståelse og det generelle synet på menn som noe annet enn et kjønn. I 2013 deltok vi under markeringen av

den internasjonale Men's Health Week i København. Erfaringene dette ga oss er med å danne grunnlaget når vi planlegger en egen norsk markering av Mannens helseuke i Norge i 2014.

I 2013 bidro vi også til å løfte diskusjonen om menns helseutfordringer på fagkonferanser og i media. I november deltok vi i debatt med blant annet helseministeren i regi av Dagens Medisin. Vårt eget seminar om gutters møte med helsetasjonene i april, og vår konferanse om menns seksualitet i november hører også med i et bilde av gutters og menns særegne helseutfordringer.

Påvirkningsarbeid

Reform bidrar kontinuerlig til å fremme et perspektiv på menn og likestilling i mange ulike sammenhenger. Vi har i 2013 avlevert flere høringsuttalelser, blant dem til likestillingsutvalgets andre utredning, *Forslag til politikk for likestilling* (NOU 2012:15). Vi ga utvalget mye ros for arbeidet, og pekte samtidig på en rekke områder som ikke ble problematisert i utvalgets utredning – blant disse menns helseutfordringer, omsorg for barn etter samlivsbrudd og frafall fra videregående opplæring.

Vi er også en aktiv bidragsyter av innspill til myndigheter og det offentlige tjenesteapparatet – både i form av besvarelser på henvendelser til Reform, og ved at vi selv tar initiativ til å spille inn våre synspunkter på menn og likestilling. Også i 2013 har Reform hatt en rekke møter med representanter for ulike partier på Stortinget for å påvirke til at politiske beslutninger har et mannsperspektiv med.

Media

Reform i det generelle mediebildet

Reform har markert seg faglig og politisk i mediene i henhold til vårt oppdrag gjennom hele fjoråret. Oppslagene har vært i form av diverse intervjuer i aviser, radio og TV og er dels kommet som følge av egne utspill, artikler, leserinnlegg og kronikker, dels fordi Reform i svært mange sammenhenger representerer den tydeligste stemmen for menn og likestilling. Oppslagene fordeler seg relativt jevnt over hele året.

Til sammen var Reform og Reforms ansatte og engasjerte direkte og indirekte omtalt i rundt 120 oppslag i aviser, radio eller TV i 2013.

Egne nettsider og sosiale medier

Reform har videreutviklet nettsiden reform.no som arena for bekjentgjøring av synspunkter og utspill. Nettstedet inneholder også informasjon på engelsk. I økende grad har vi benyttet sosiale medier som Facebook (sider for blant annet Mannstelefonen, Reform, Kjærestevold, Kast) og Twitter.

Styrets vurdering av virksomheten

Reform ble stiftet av foreningen Krise- og rådgivningstelefonen for menn 30. januar 2002. Reform er organisert som en stiftelse med eget styre og representantskap. Stiftelsens vedtekter og formålsparagraf gir grunnleggende føringer for Reforms virke. Daglig leder er delegert ansvar for stiftelsens daglige drift. Reform holder til i leide lokaler i Akersgata 16 i Oslo.

Reforms styre i 2013

Robert Ullmann (styreleder)
Kristin Mile (nestleder)
Hilde Charlotte Solheim (styremedlem)
Are Tomasgard (styremedlem)
André Oktay Dahl (styremedlem)
Kjell T. Dahl (frivilliges representant)
Ole Bredesen Nordfjell (ansattes representant)

Styret har hatt 6 styremøter og behandlet 47 saker.

Reforms ansatte i 2013

I 2013 har Reform i alt disponert 7,0 årsverk fordelt på 5,1 faste årsverk og 1,9 prosjektrelaterte årsverk. Grunnet reduserte tilskudd for 2014, er ingen kontraktstillinger fornyet.

Frivillige i Reform

Det er en stor andel frivillige i Reform, knyttet til virksomheten i Mannstelefonen og i Juridisk rådgivningstelefon. Frivilligheten i Reform engasjerer nå 24 aktive til drift av telefontjenesten på kveldstid. En egen koordinator for telefontjenestene og de frivillige var engasjert i 25 % stilling i hele 2013.

Virksomhetens art

Stiftelsen *Reform – ressursenter for menn* er et nasjonalt senter for kunnskap om gutter, menn og likestilling. Stiftelsen er politisk uavhengig. Med utgangspunkt i at kvinner og menn er likeverdige, er Reforms formål å arbeide for likestilling og mot diskriminering på grunnlag av kjønn, samt å synliggjøre menn som kjønn i samfunnet. Sentralt i Reforms arbeid er kunnskap, som hentes både fra forskning og dialog med menn. Etter 11 års drift er Reform ansett som en betydelig likestillingsaktør nasjonalt og internasjonalt.

Grunnleggende i Reforms virksomhet er at menn selv skal mobiliseres, bevisstgjøres og ta ansvar for positiv utvikling av likestilling mellom kjønnene.

Likestillings situasjonen

Som kjønnslikestillingsaktør er Reform eksplisitt opptatt av likestillingsperspektivet også internt i organisasjonen, spesielt i rekrutteringsprosesser og personalpolitikk. Likestillingsperspektivet er tydelig integrert i Reforms personalpolitiske plan.

Det er faglige grunner som tilsier behov for menn i flere posisjoner i Reforms virksomhet, f.eks. i grupper, enesamtaler og for å veie opp kjønnsbalansen i tradisjonelt kvinnedominerte forum. Hjemmelen som legges til grunn for en overvekt av mannlige engasjerte i Reforms ulike funksjoner,

er Likestillingsloven § 3: «I særlige tilfeller er indirekte forskjellsbehandling likevel tillatt dersom handlingen har et saklig formål uavhengig av kjønn, og det middel som er valgt er egnet, nødvendig og ikke uforholdsmessig inngripende i forhold til formålet».

Ved årsslutt består Reforms administrasjon av 6 faste ansatte i 100 % stillinger, hvorav 5 er menn og 1 er kvinne. De 2 største kontraktstillingene som opphørte 31.12.13, grunnet reduserte tilskudd, var besatt av 2 kvinner.

Av Reforms ordinære 7 styremedlemmer er 2 kvinner og 5 menn. Av Reforms frivillige engasjerte er 15 menn og 9 kvinner.

Reform vektlegger en fleksibel tilrettelegging av arbeidet som gjør det enklere å kombinere arbeidsforpliktelser med familieliv og livsfase.

Arbeidsmiljøet og HMS

Styret vurderer det fysiske og det psykososiale arbeidsmiljøet som godt. Ingen skader er registrert på arbeidsplassen i 2013. Sykefraværet har vært 5,2 %, hvilket er en økning på 0,6 % i forhold til fjoråret. Prosjektansatte er inkludert i fraværstatistikken.

Reform har vært en Inkluderende arbeidslivsbedrift siden 15. januar 2009. Ansatte og frivillige tilbys og deltar ofte på kompetansehevende kurs. Fagseminarer og internseminarer avholdes jevnlig. Det praktiseres en romslig fleksitidsordning, det gjøres individuelle og familievennlige tilpasninger for bruk av hjemmekontor samt for uttak av ferie og avspaseringsdager. Ulike HMS-tiltak som kaffemaskin, ukentlig fruktlevering og sesongvarierende høytidsoverraskelser er innført. Ergonomiske tilpasninger i form av spesialtilpassete stoler, heve-/senkebord, dataskjermer, briller, headset etc. er gjort for alle ansatte. Moderne og bedret belysning i samtlige rom er installert i 2013. Det avholdes møter i miljøet med verneombud og tillitsvalgt.

I samarbeid med hovedorganisasjonen Virke og Arbeidsmiljøinstituttet har Reform i 2013 oppdatert HMS-arbeidet til å tilfredsstille alle formelle krav, samt gjort elektronisk personalhåndbok tilgjengelig for alle ansatte. Med bistand fra Arbeidsmiljøsenenteret ble en anonymisert arbeidsmiljøundersøkelse gjennomført for både faste ansatte og kontraktansatte i 2013. Handlingsplan for HMS er satt opp i samarbeid mellom daglig leder og verneombud, og handlingsplanen evalueres i månedlige HMS-møter for alle ansatte. Medarbeidersamtaler er gjennomført med alle ansatte, inkludert deltids- og kontraktsengasjerte. Organisasjonskart er utarbeidet.

Ytre miljø

Reform har en bevisst holdning til miljøet. Gjennom praktiske tiltak tas det sikte på ikke å bidra til forurensning. Avfall sorteres og utdatert datautstyr blir levert til egne depoter for spesialavfall.

Økonomi

Reforms økonomi var per 31. desember 2013 likviditetsmessig svakere enn tidligere år. En omorganisering i forvaltningen av statlige midler har til en viss grad svekket forutsigbarheten, både når det gjelder tilskuddsbeløp og oppgaveområder. Fra å ha hatt Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet som direkte dialogpartner for Reforms årlige tilskuddsbrev, ble dette ansvaret i 2013 flyttet til Barne-, likestillings- og familiedirektoratet. Grunnet nye og strengere søknadsrutiner for offentlige midler, er også aktiviteter som følge av tidsaktuelle problemstillinger

vanskeligere å finansiere. Endringene påvirker Reforms evne til å kunne håndtere oppdrag smidig, og til å ha tilgjengelig tilstrekkelig med fagpersonale til en hver tid. Det gjelder også Reforms prosjektarbeid, som i 2013 fikk uventet lav uttelling fra offentlige og private tilskuddsytere.

I en vurdering fra Lotteri- og stiftelsestilsynet påpekes det vi tror er Reforms hovedutfordring i så måte. Tilsynet uttaler i august 2013:

«Reform - ressurscenter for menn er en frivillig interesseorganisasjon, som samfunnet og enkeltmennesker, har behov for innen likestillingsarbeidet. Stiftelsens virksomhet faller, etter vår vurdering, innunder kategorien «typisk offentlige oppgaver». Vi nevner i denne sammenheng tiltak innenfor vold, kjøp av seksuelle tjenester, sinnemestring, krisetelefon (Mannstelefonen) og generelt det å integrere menn i likestillingsarbeidet.»

Reform opplever at tilskuddsytere utenfor departementene vurderer oss på samme måte som Lotteri- og stiftelsestilsynet. Gode og samfunnsnyttige søknader blir avslått fordi de oppfattes som tiltak som burde være dekket av det offentlige. Samtidig ligger det en klar forventning i departementet om at Reform skal søke midler fra private tilskuddsytere, og implisitt også at slike midler på sikt skal erstatte det offentlige driftstilskuddet.

Det er altså en stor utfordring for Reform å oppnå forståelse fra private ytere og stiftelser for at det offentlige ikke dekker, eller kun delvis dekker, de tiltak vi søker om støtte til. Tilsvarende er det en utfordring å få forståelse i det offentlige tilskuddssystemet for at Reform har vanskelig for å oppnå en økonomisk dekning fra private ytelse og stiftelser som kan forsvare kutt i det statlige driftstilskuddet.

Reform hadde en inntektsøkning på kr. 113.039,- i 2013 i forhold til 2012. Inntektsnedgangen på kr. 2,8 millioner som Reform opplevde i 2012 anses derved å være stoppet. Det er tatt grep for å redusere lønns- og aktivitetskostnader inntil det reduserte inntektsnivået viser stabile tegn på bedring. Virksomheten tilpasses også ved at det i større grad søkes prosjekter og engasjementer på fagområder der faste ansatte allerede besitter nødvendig faglig kompetanse. Den økonomiske situasjonen har ikke gitt mulighet til aktiv forvaltning utover høyrenteavtale i korte perioder.

Årsregnskapet viser et driftsresultat med underskudd på kr. 274.307,05. Resultat etter finansinntekter og -kostnader viser et underskudd på kr. 243.503,05.

Forholdet mellom forutsigbare inntekter og faste kostnader viste ved årsskiftet et behov for minimum kr. 600.000,- i tilskudd utover forventet driftstilskudd fra Bufdir og allerede kjente tilskudd fra andre ytere. Underskuddet framkommer som en følge av manglende gjennomslag for tilskuddssøknader, samt at det i 2013 ikke lot seg gjøre å avvikle engasjementsansettelser raskt.

Inntekter og kostnader i 2013 samsvarer og er forvaltet i tråd med stiftelsens målsettinger. Prioriterte satsingsområder i 2013 er lik de mål og avgrensninger som finnes i tildelingsbrev, retningslinjer for tilskudd, prosjektfinansiering og styrevedtak.

Etter styrets og daglig leders oppfatning gir Reforms resultatregnskap og balanse en rettvise oversikt over stiftelsens drift i regnskapsåret 2013. Det foreligger ingen relevante forretningsmessige forhold enn de som framgår av regnskapet, som er av betydning for å kunne bedømme stiftelsens stilling og resultat. Forutsetningen om fortsatt drift er til stede og regnskapet for 2013 er satt opp

under den forutsetning. Det er ikke inntrådt forhold etter regnskapsårets utgang som er av vesentlig betydning for bedømmelsen av stiftelsens drift og stilling.

Oslo, 7. april 2014

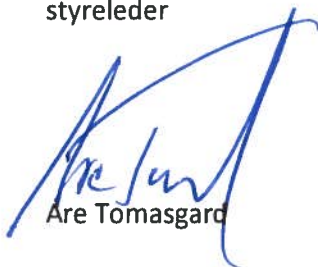
Robert Ullmann
styreleder

Kristin Mile
nestleder

Hilde Charlotte Solheim

Are Tomasgard

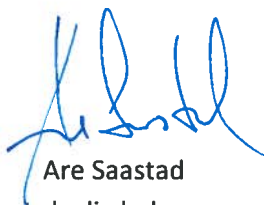
André Oktay Dahl

Kjell T. Dahl

Ole Bredesen Nordfjell

Are Saastad
daglig leder

REFORM - Ressurscenter for menn

Resultatregnskap 01.01-31.12	Note	2013	2012
Resultatregnskap			
Driftsinntekter			
Faste inntekter	5	4 580 000	4 450 000
Aktivitets- og prosjekterelaterte inntekter	6	2 972 153	2 989 114
Sum driftsinntekter		<u>7 552 153</u>	<u>7 439 114</u>
Driftskostnader			
Lønnskostnad	4	5 226 840	4 975 033
Avskrivning på varige driftsmidler	3	84 983	110 638
Husleie		603 841	643 372
Aktivitets- og prosjekterelaterte kostnader		1 052 915	844 579
Andre driftskostnader		857 811	721 642
Sum driftskostnader		<u>7 826 390</u>	<u>7 295 265</u>
Driftsresultat		<u>(274 237)</u>	<u>143 849</u>
Finansposter			
Finansinntekter		37 043	28 267
Finanskostnader		(6 309)	(7 599)
Netto finansposter		<u>30 734</u>	<u>20 668</u>
Årsresultat		<u>(243 503)</u>	<u>164 517</u>

REFORM - Ressurscenter for menn

Balanse pr 31.12	Note	2013	2012
Balanse			
Eiendeler			
Datautstyr	3	29 252	59 910
Inventar	3	85 960	61 467
Sum varige driftsmidler	3	<u>115 212</u>	<u>121 377</u>
Finansielle anleggsmidler			
Depositum husleie	2	177 632	167 550
Sum finansielle anleggsmidler		177 632	167 550
Sum anleggsmidler		<u>292 844</u>	<u>288 927</u>
Omløpsmidler			
Fordringer			
Andre kortsiktige fordringer		534 640	21 921
Forskudd til leverandører		0	33 638
Sum fordringer		<u>534 640</u>	<u>55 559</u>
Bankinnskudd og kontanter	2	<u>1 408 703</u>	<u>2 381 892</u>
Sum omløpsmidler		<u>1 943 342</u>	<u>2 437 451</u>
Sum eiendeler		<u>2 236 186</u>	<u>2 726 377</u>

REFORM - Ressurscenter for menn

Balanse pr 31.12	Note	2013	2012
Balanse			
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital			
Grunnkapital		100 000	100 000
Fri egenkapital		1 099 607	1 343 110
Sum egenkapital		<u>1 199 607</u>	<u>1 443 110</u>
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		29 240	0
Skattetrekk og arbeidsgiveravgift		482 843	357 072
Lønninger og feriepenger		445 330	412 741
Forskudd prosjektmidler	7	59 866	494 154
Annen kortsiktig gjeld		19 300	19 300
Sum kortsiktig gjeld		<u>1 036 579</u>	<u>1 283 267</u>
Sum gjeld		<u>1 036 579</u>	<u>1 283 267</u>
Sum egenkapital og gjeld		<u>2 236 186</u>	<u>2 726 377</u>

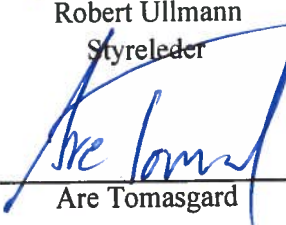
Oslo, 07.04.2014

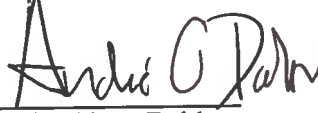
Styret i REFORM - Ressurscenter for menn

Robert Ullmann
Styreleder

Kristin Mile
Nestleder

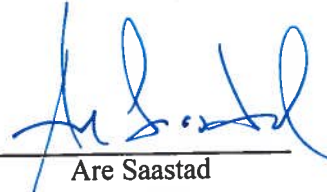

Hilde Ch. Solheim

Are Tomasgard

Andre Oktay Dahl

Kjell T. Dahl

Ole Bredesen Nordfjell

Are Saastad
Daglig leder

REFORM - Ressurssenter for menn

Noter til regnskapet for 2013

Note 1 - Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak.

Klassifisering og verdsettelse

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som er knyttet til stiftelsen og som forfaller innen ett år etter regnskapsårets utgang. Postene vurderes til den laveste/høyeste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost fratrukket eventuelle planmessige bedriftsøkonomiske avskrivninger. Dersom virkelig verdi er lavere enn bokført verdi, og verdifallet ikke kan antas å være av forbigående art, foretas nedskrivning til virkelig verdi.

Offentlige tilskudd

Offentlige tilskudd inntektsføres i den periode som aktiviteten støtten er knyttet til utøves.

Kundefordringer

Kundefordringer føres i balansen opp til pålydende med fradrag for konstaterte tap og bedriftsøkonomisk nødvendige avsetninger til dekning av påregnelige tap på fordringsmassen pr. 31. desember.

Varige driftsmidler og avskrivninger

Varige driftsmidler inklusiv reservedeler (med kostpris større enn kr 15 000 og forventet økonomisk levetid på mer enn 3 år) oppføres i balansen til anskaffelseskost med fradrag for samlede planmessige ordinære avskrivninger samt eventuelle nedskrivninger.

Varige driftsmidler som enkeltvis er under kr 15 000 og som samlet overstiger grensen aktiveres hvis den samlede investering kan ansees å utgjøre en funksjonell enhet som det økonomisk sett er naturlig å betrakte som én investering.

Ordinære avskrivninger foretas fra det tidspunkt driftsmidlene settes i ordinær drift og beregnes lineært over driftsmidlenes antatte økonomiske levetid av kostverdier tillagt oppskrivninger uten å ta hensyn til noen mulig restverdi på salgs-/ utrangeringstidspunktet. Avskrivingssatsene fremgår av note 3. Årets ordinære avskrivninger belastes årets driftskostnader i resultatregnskapet.

Forhold inntruffet etter balansedagen

Hendelser etter balansedagen som gir ny informasjon om forhold som eksisterte og var uavklart på balansedagen, tas med i vurderingen av eiendeler og forpliktelser pr. årsslutt.

Hendelser inntruffet etter årsslutt som har sammenheng med forhold som har oppstått etter balansedagen, omtales i styrets beretning hvis de er av vesentlig betydning.

Note 2 - Bankinnskudd

Av stiftelsens betalingsmidler pr. 31.12.2013 var kr 291 696 (2012: kr 205 974) bundet beløp vedrørende skattetrekk for ansatte. Skyldig skattetrekk pr. 31.12.2013 utgjorde kr 189 715 (2012: kr 275 380). Dessuten er kr 177 632 (2012: kr 167 550) bundet som sikkerhet for husleie.

Note 3 - Varige driftsmidler

	Datautstyr	Inventar	Totalt
Kostpris 01.01	237 926	140 305	378 231
Årets tilgang	0	78 818	78 818
Kostpris 31.12	237 926	219 123	457 049
Akk. avskrivninger 01.01	- 178 016	-78 838	-256 854
Ordinære avskrivninger i året	-30 658	-54 325	-84 983
Akk. avskrivninger 31.12	-208 674	-133 163	-341 837
Netto bokført verdi 31.12	29 252	85 960	115 212
Økonomisk levetid	3 år	5 år	
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	

Note 4 - Lønnskostnader, antall ansatte og godtgjørelser

	2013	2012
Lønnskostnader	3 768 550	3 722 116
OTP	222 892	80 922
Feriepenger	452 266	457 099
Arbeidsgiveravgift	644 729	624 655
Styrehonorar	115 000	64 000
Sosiale kostnader	23 402	26 241
Sum	5 226 839	4 975 033

Stiftelsen har sysselsatt 7 årsverk i 2013 (2012: 9). Det er utbetalt kr 115 000 i honorar til styret. Det er kostnadsført revisjonshonorar (inkludert mva) med kr 51 125. Beløpet inkluderer honorar for revisorerklæringer prosjektrengskap med kr 7 500.

Note 5 – Faste inntekter (tilskudd)

	2013	2012
BLD (Grunnbevilling)	4 440 000	4 300 000
Oslo Kommune (mannstelefonen)	140 000	150 000
Sum	4 580 000	4 450 000

Note 6 – Aktivitets- og prosjektrelaterte inntekter

	2013	2012
Justisdepartementet (KAST)	1 500 000	1 300 000
Buudir (prosjekttildelinger)	251 654	45 000
Helsedirektoratet (KAST)	300 000	350 000
Nordisk Minsteråd	491 020	508 980
BLD (prosjekttildelinger)	150 000	519 824
Konferanse- og kursinntekter	279 478	265 310
Sum	2 972 152	2 989 114

Note 7 – Forskudd prosjektmidler

	2013	2012
Justisdepatementet (KAST)	0	300 000
Buudir (Sinnemestring)	59 866	44 154
Fritt Ord	0	150 000
Sum	59 866	494 154

Til styret i
REFORM – ressurscenter for menn

Veel Karlsen & Co ANS
Tullins gate 2
N-0166 Oslo
T +47 22 98 15 40
F +47 22 98 15 41
E vk@veelkarlsen.no
Org.nr. NO 964 207 380 MVA

www.veelkarlsen.no

Revisors beretning for 2013

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for stiftelsen REFORM – ressurscenter for menn som viser et underskudd på kr 243 503. Årsregnskapet består av balanse pr 31. desember 2013, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet pr denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til stiftelsen REFORM – ressurscenter for menn pr 31. desember 2013, og av for regnskapsåret som ble avsluttet pr denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 - "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Konklusjon om forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 - "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi stiftelsen er forvaltet i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Oslo, 7. april 2014

VEEL KARLSEN & CO ANS

Jan Gudevold

Statsautorisert revisor